

АНОТАЦІЯ

Тишков В.А. Вокально-симфонічна поема Михайла Вериківського «Чернець»: смислові домінанти поетичного тексту та їх музичне прочитання. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту на здобуття творчого ступеня доктора мистецтв за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). — Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2023.

Зміст анотації.

Мета роботи: виявити смислові домінанти поетичного й музичного рівнів тексту поеми Михайла Вериківського.

Новизну роботи визначає те, що поема М. Вериківського «Чернець» вперше стає об'єктом ретельного вивчення. Детальний аналіз співвідношення музичного та поетичного рядів в тексті твору вперше спрямований на усвідомлення унікальності трактування композитором ХХ століття багатовимірної концепції однойменної поеми Т. Шевченка. Вперше задіяно сучасні гуманітарні підходи до смислових параметрів поетичного і музичного текстів поеми «Чернець» М. Вериківського.

У першому розділі охарактеризовано сучасні підходи до розуміння спадщини Тараса Шевченка. Зазначено, що розуміння сутності «коперніковського перевороту» (О. Забужко) в українській самосвідомості, який стався протягом одного покоління завдяки Слову Шевченка-пророка, визначає важливі перспективи розвитку сучасної гуманітарної науки.

У другому розділі увагу зосереджено на виявленні особливостей трактування тексту поеми Тараса Шевченка «Чернець» Михайлом Вериківським у

однойменному вокально-симфонічному творі.

У Висновках наголошено, що Михайло Вериківський глибоко відчуває композиційні й смислові особливості тексту Шевченка. Композитор зберігає загальні особливості поетичного першоджерела, проте прочитує його з позицій митця іншої культурно-історичної доби. Він обирає для музичного прочитання жанр вокально-симфонічної поеми, який дозволяє максимально наблизитись до жанру думи, що є символічним уособленням історичної долі України. Посилюючи аналогії Шевченкового тексту з українськими думами, композитор використовує домінування сольного голосу (басу) і Шевченкового Слова у музичному творі. Музичне прочитання увиразнює присутній в тексті Шевченка безперервний процес народження ідеального образу України. Наголошено, що готовність ченця молитися за Україну у фіналі поеми Шевченка і Вериківського символізує перехід у світ вічних духовних цінностей і передає високу духовну енергію легендарних представників української культури.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: Михайло Вериківський, «Чернець» Тараса Шевченка, вокально-симфонічна поема, «Чернець» Михайла Вериківського, смисл в музиці, Шевченко в музиці, музика і поезія

SUMMARY

Tyshkov V.A. Vocal-symphonic poem by Mykhailo Verikyvskyi "Monk": semantic dominants of the poetic text and their musical interpretation. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Scientific substantiation of the creative art project for obtaining the creative degree

of Doctor of Arts in the specialty 025 "Musical Art" (field of knowledge 02 "Culture and Art"). – P. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. Kyiv, 2023.

Abstract content.

The purpose of the work: to reveal the semantic dominants of the poetic and musical levels of the text of Mykhailo Verikyvskyi's poem.

The novelty of the work is determined by the fact that M. Verikyvskyi's poem "Monk" becomes the object of careful study for the first time.

A detailed analysis of the ratio of musical and poetic sequences in the text of the work is aimed for the first time at realizing the uniqueness of the twentieth century composer's interpretation of the multidimensional concept of T. Shevchenko's poem of the same name. For the first time, modern humanitarian approaches to the semantic parameters of the poetic and musical texts of the poem "Monk" by M. Verikyvskyi were used.

The first chapter describes modern approaches to understanding the legacy of Taras Shevchenko. It is noted that understanding the essence of the "Copernican revolution" (O. Zabuzhko) in Ukrainian self-awareness, which happened within one generation thanks to the Word of Shevchenko the prophet, determines important prospects for the development of modern humanitarian science.

In the second chapter, the attention is focused on revealing the features of the interpretation of the text of Taras Shevchenko's poem "The Blacksmith" by Mykhailo Verikyvskyi in the vocal-symphonic work of the same name.

In the Conclusions, it is emphasized that Mykhailo Verikyvskyi deeply feels the compositional and semantic features of Shevchenko's text. The composer preserves the general features of the poetic primary source, but reads it from the standpoint of an artist of a different cultural and historical era. He chooses the

genre of a vocal-symphonic poem for musical reading, which allows him to get as close as possible to the genre of *duma*, which is a symbolic personification of the historical fate of Ukraine. Strengthening the analogies of Shevchenko's text with Ukrainian thoughts, the composer uses the dominance of the solo voice (bass) and Shevchenko's Word in the musical work. The musical reading emphasizes the continuous process of birth of the ideal image of Ukraine present in Shevchenko's text. It is emphasized that the monk's willingness to pray for Ukraine in the finale of the poem by Shevchenko and Verikyvsky symbolizes the transition to the world of eternal spiritual values and conveys the high spiritual energy of the legendary representatives of Ukrainian culture.

KEY WORDS: Mykhailo Verykyvskyi, "Monk" by Taras Shevchenko, vocal-symphonic poem, "Monk" by Mykhailo Verykyvskyi, meaning in music, Shevchenko in music, music and poetry

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Тишков В. Вокально-симфонічна поема "Чернець" Михайла Вериківського: Культурно-історичний та жанровий виміри / Музичне мистецтво і культура. 2022. Науковий вісник. Випуск 34. Книга 2. С. 46-59.
2. Тишков В. "Чернець" Тараса Шевченка й особливості його прочитання Михайлом Вериківським в однойменній вокально-симфонічній поемі / Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Випуск № 57. Том 3. С. 83-89.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту обговорено на засіданнях кафедри історії світової музики. Матеріали дослідження викладено в доповідях на п'яти міжнародних науково-практичних конференціях:

- Доповідь «Вокально-симфонічна поема "Чернець" М. Вериківського і актуальні питання оперного виконання» / Четверта міжнародна науково-практична онлайн конференція "Сучасні аспекти теорії та практики спів. Україна - Китай: Мзичний діалог" (25 листопада, 2021 р.);
- Доповідь «Вокально-симфонічна поема для басу та симфонічного оркестру Михайла Вериківського "Чернець": історія створення та виконавська доля» / XXII Міжнародна Науково-практична конференція "Молоді Музикознавці" (10-12 січня, 2022 р.);
- Доповідь «Вокально-симфонічна поема "Чернець" Михайла Вериківського: особливості жанру (до 60-х роковин)» / XX Міжнародна наукова конференція "Ювілейні та пам'ятні дати 2022 року" (29 листопада 2022 р., Київ, онлайн платформа Zoom);
- Доповідь «Постать Михайла Вериківського у сучасному музикознавчому просторі» / Міжнародна науково-практична конференція "Богатирьовські читання: школа теорії та практики" (17 березня 2023 р., Харків, онлайн платформа Zoom).
- Доповідь «Постать Михайла Вериківського в українській культурі XX ст.: суспільно-історичні й художньо-естетичні

характеристики» / Міжнародна науково-освітня конференція «Гуманістичні цінності людства в реаліях сучасного світу» (8 червня, 2023 року, Київ, онлайн платформа Zoom).

- Презентовано концертне виконання опери Амількаре Понк'єллі «Литовці», партія Вітольда, за мотивами поеми «Конрад Валернрод» Адама Міцкевича, лібретто Антоніо Гасланцоні, (6 липня, 2023 року, Вільнюс, Литва).
- Презентовано концертне виконання програми іспиту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва: "Вокально-симфонічна поема Михайла Вериківського "Чернець": смислові домінанти поетичного тексту та їх музичне прочитання". (28 серпня, 2023.Київ).